

Jezus als dwarsligger (Jesaja, 5: 1-7, Mattheüs 12: 1-8)

Gemeente van Jezus Messias

'Ik zou best eens een keer met Jezus op een terrasje willen zitten. Even met Hem kletsen en Hem zo beter leren kennen. Ik ben altijd benieuwd naar wie hij is.' Dit vertelde iemand pas tegen mij. Ik ben over die uitspraak gaan nadenken. Het blijft natuurlijk een boeiende vraag: 'Wie was Jezus van Nazareth nu werkelijk?'

De kerk der eeuwen heeft van Jezus allerlei beelden gemaakt. Er is heel wat over Hem geschreven. Bibliotheken vol. Ook zijn er allerlei films over Hem gemaakt. Met 'Jesus Christ superstar' als meest iconische. Maar of ons dit nu allemaal dichterbij Jezus heeft gebracht, is wel een vraag. Het zijn allemaal concepten, beelden, voorkeuren.

Ik vraag me ook af in hoeverre hebben we als kerk Jezus niet in een theologisch keurslijf hebben gedrukt? 'Waarlijk God en waarlijk mens', volgens de geloofsbelijdenis. 'Zoon van God'; 'Messias'. Grote en moeilijke woorden over een uniek persoon. Wellicht is hij door al het gepreek, ge-theologiseer wel veel verder van ons af komen te staan. Is de werkelijke Jezus uit het zicht geraakt.

Mensen hebben soms moeite met het beeld van Jezus dat we als kerk verkondigen. Soms wordt er gezegd: 'Ik ben Hem kwijt. Als kind stond Hij dichterbij me. Toen was hij iemand die voor me zorgde, me troostte en nabij was. Dit naïeve, het ontroerende heb ik verloren.' Is het mogelijk om mensen deze naïviteit terug te geven en ze weer het gevoel te geven dat Jezus van Nazareth de mensen nabij wil zijn?

Wie was of beter gezegd wie is nu Jezus van Nazareth? Wat was zijn karakter? Wat was hij nu eigenlijk voor iemand? Gewoon eens even met Hem op een terrasje zitten. Hem van ziel tot ziel proeven. Even de mens in de ogen kijken die verscholen is achter al de belijdenissen, boeken en preken. Ik wil wel een poging wagen om op zoek te gaan naar de ziel van deze mens. Opdat Hij dichtbij kan komen. Opdat ik Hem weer kan ervaren en beleven als iemand die er toe doet.

Kunnen we de psychologie op het spoor komen van Jezus van Nazareth? Even een korte karakterschets. De mens Jezus tekenen in een paar steekwoorden. Het materiaal dat we hebben om een schets van zijn persoonlijkheid te geven zijn de evangeliën. Geen letterlijke reisverslagen of diepte-interviews, maar een soort religieuze tekeningen van de mens Jezus. Hoe komt Hij tevoorschijn als we de theologie eraf pellen? Wat was zijn temperament? Misschien is het helemaal niet zo leuk om met Hem op een terrasje te zitten. Blijkt de echte Jezus van Nazareth een heel vervelende man.

Voor de Deense predikant Soren Kierkengard was Jezus vooral een rebel, een buitengewoon irritant persoon. Waar Jezus was, daar was geheid rumoer. Jezus was de party-clasher. Iemand die door kritische vragen te stellen binnen no time een gespannen sfeer wist neer te zetten. Je weet wel. Van die verjaardagen waar je het maar niet over politiek en geloof moet hebben want dan is de gezelligheid voorbij. Jezus is voor Kierkengard nu juist diegene die op verjaardagen juist wel de controversiële onderwerpen aansnijdt. De roze olifant benoemt. Die ongemakkelijke vragen stelt. Jezus lijkt helemaal niet een aardige empathische rabbi, maar eentje die op grond van de Thora vraagt wat we doen voor de wees, weduwe en vreemdeling? Iemand die Jesaja citeert:

“Hij verwachtte recht, maar oogstte onrecht, hij zocht rechtsbetrachting, maar vond rechtsverkrachting.”

Jezus staat in de lijn van de profeet die onrecht durft benoemen en aan de goegemeente vraagt wat er gedaan wordt aan armoede bestrijding en de vernietiging van het milieu. Wat doen we aan de opvang van vluchtelingen? Hebben we oog voor de eenzaamheid van jongeren? Heeft Christus navolgen nog concrete consequenties voor ons of is het slechts holle retoriek? Jezus stelt vragen die tot nadenken stemmen, die schuren. Hij gaat de discussie niet uit de weg, Integendeel.

Mattheüs schetst in zijn evangelie een conflict tussen Jezus en de farizeeën over de sabbatsrust. Jezus als rabbi wist natuurlijk heel goed dat je in principe op de sabbat niet moet gaan oogsten. Hij kende de voorschriften als geen ander. Maar wat doet Hij? Hij loopt welbewust met zijn leerlingen op sabbat door de korenvelden en laat ze aren plukken en opeten. Dit doet Jezus natuurlijk niet voor niets. Hier is geen sprake van een onschuldig ommetje tijdens een zondagmiddag. Nee, Hij laat zijn leerlingen bewust aren plukken en opeten om zo de Farizeeën te provoceren. Natuurlijk reageren de farizeeën: “Kijk, uw leerlingen doen iets dat op sabbat niet mag”.

Er ontstaat een discussie, een strijdgesprek. Voor alle duidelijkheid: dit wordt door Hem bewust uitgelokt. Jezus zoekt bewust de confrontatie. Want volgens Hem is de bedoeling van het geloof in het geding, Namelijk: Compassie tonen aan diegenen die onrecht lijden. Of in zijn woorden: “barmhartigheid wil ik, geen offers.”

Jezus komt in veel stukken uit de evangeliën naar voren als iemand die de botsing met de macht niet schuwt. De criticaster van de politieke en religieuze elite van zijn tijd.

Hebben we als kerk de kritische verkondiging van Jezus niet al te braaf en burgerlijk gemaakt? Jezus heeft meer van de zelfverzekerde rebel die de barricaden opzoekt en via opruiende tweets de massa wakker wil schudden dan van een liefdevolle pastor die niet verder komt dan wat empathisch gehum. Hebben we de angel niet uit zijn wat opvliegend karakter gehaald?

Kierkenggaard meent dat Jezus ook vandaag zal worden gekruisigd. Omdat zijn verkondiging door de kerk gezien zal worden als “een onvrome, blasfemische overdrijving van dat milde en ware christendom”. Hebben wij nog het lef om het rebelse van Jezus te kunnen horen?

Op de voorkant van de liturgie is een beeld geplaatst uit de film: ‘De opstand van de waardigheid’. In deze film van de Zwitserse regisseur Milo Rau is Jezus een zwarte seizoenarbeider die in het zuiden van Italië voor een hongerloon tomaten plukt. Samen met andere seizoenarbeiders uit Afrika zonder geldige papieren worden ze als slaven uitgebuit. In de film organiseert Jezus een opstand onder de seizoenarbeiders en eisen ze beter loon en een goede huisvesting. De film is een moderne hervertelling van Jezus levensverhaal. Beelden uit het passieverhaal vermengen zich met de reële situatie van veel seizoenarbeiders in de laars van Italië. Een indrukwekkende film die Jezus toont als opstandelingenleider. De hoofdrolspeler is van origine zelf een seizoenarbeider en tegenwoordig een bekende vakbondsleider in Italië. Een indrukwekkende film. Veel spelers in de film zijn trouwens seizoenarbeider en spelen zichzelf.

De film leidde tot betere huisvesting van de dakloze seizoenarbeiders en de oprichting van een fairtradelabel voor tomaten uit Zuid-Italië. In de bekroonde film geen milde zachtaardige Jezus, maar een rebel. Nu de kerk nog.

Niet onverwacht, maar gehoopt, is de De Neder-Germaanse Limes op 27 juli uitgeroepen tot UNESCO Werelderfgoed. Zo wordt de Romeinse context waarin Jezus van Nazareth opereerde geaccentueerd. Het was immers Jezus van Nazareth die zich als rebel keerde de Romeinse bezetting van zijn land.

Welke beeld van Jezus gaan wij als PG-Elst schetsen in het toekomstige museum onder en naast deze kerk? Ik ben benieuwd. Laten we in ieder geval lef tonen. Dan zijn we tenminste ware navolgers van de rabbi die wegens zijn ideeën aan het kruis is genageld.

Wees moedig. Wees niet bang voor wat anderen over ons denken.

Jezus lag gedurig dwars. Nu wij nog.

Moge het zo zijn.

Jeroen

Soren Kierkengard

‘Er is vaak genoeg gezegd dat Christus opnieuw gekruisigd zou worden indien Hij nu terugkwam. Dat is waar, maar men dient er wel wat aan toe te voegen: Hij zou nu veroordeeld en gedood worden, omdat datgene wat Hij verkondigde *niet* het christendom zou zijn, maar een krankzinnig onvrome, blasfemische en misanthropische overdrijving, een karikatuur van dat milde en ware christendom dat thans in de christenheid heerst en waarvan Jezus Christus de stichter is.’

Jezus als rebel in de film: 'Rivolta della Dignita-The New Gospel'